

Innst. 76 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:139 S (2011–2012)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Høglund, Torgeir Trældal og Jørund Rytman om endringer i den norske praktiseringen av GSP-systemet for handel med utviklingsland

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen på generelt grunnlag fremme forslag om forbedrede toll- og kvotepreferanser for gruppen lavinntektsland og lavere middelinntektsland på OECDs DAC-liste.
2. Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for at samtlige OECD-land og fremvoksende økonomier innfører 100 pst. toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra de minst utviklede landene.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne all toll på tekstilvarer og klær fra alle u-landene på DAC-listen.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre full tollfrihet for import av honning fra lavere middelinntektsland, samt fremme forslag om å øke rabatten for slik import fra høyere middelinntektsland i GSP-systemet til 50 pst.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre full tollfrihet for import av planteprodukter fra lavere middelinntektsland på DAC-listen.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve sikkerhetsmekanismen for import av landbruksvarer fra u-land.

7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre de nødvendige endringer i ordningen med indikativt tak på import av lam- og sauekjøtt fra landene Botswana, Namibia og Swaziland, slik at import som foretas fra disse landene når det er administrativt nedsatt toll i Norge, kommer i tillegg til det indikative taket.
8. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan GSP-kvotene for hermetisk corned beef, hermetisk skinke av svin og hermetisk tunge av storfe kan gjøres mer attraktive og bidra til økt handel med u-land. Konklusjonen legges frem for Stortinget.
9. Stortinget ber regjeringen evaluere praktiseringen av EUs restmiddeldirektiv, herunder hvordan direktivet påvirker importen av landbruksvarer fra u-land. Evalueringen legges frem for Stortinget.
10. Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av standarder og reguleringer med den hensikt å oppnå forenkling og økt handel med u-land. Gjennomgangen legges frem for Stortinget.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre, Kari Storstrand og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti,

Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, Lars Peder Brekk, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, viser til representantforslaget, og deler intensjonen om at utviklingsland må gis anledning til å ta større del i verdenshandelen, også med matvarer. Økt produksjon og økt handel gir mulighet til økonomisk vekst og bedre matvaresikkerhet. GSP-ordningen gir toll- og kvotefri markedsadgang for til sammen 93 land, og gjør dermed Norge til et av landene som går lengst i å åpne sitt marked for disse eksportørene. Likevel mener komiteen at Norge, med bakgrunn i at vi importerer ca. halvparten av forbruket vårt av landbruksvarer, har et potensial i å øke andelen av importvarer fra de fattigste landene. Om lag 20 pst. av importen av landbruksvarer til Norge kom fra u-land i 2010.

Komiteen er kjent med at GSP-ordningen har vært gjennomgått og endret flere ganger siden den ble etablert i 1971. I 2002 ble det innført toll- og kvotefrihet for alle varer fra de minst utviklede landene (MUL). I 2008 ble både de 50 fattigste landene og 14 av landene på OECDs lavinntekstliste inkludert i ordningen, slik at alle utviklingslandene ble gitt fordeler ved import til Norge. Ingen andre industri-land har en nulltollordning som omfatter så mange land. Etter en ytterligere gjennomgang av GSP-ordningen fremmer regjeringen nå forslag om å etablere en ny landkategori for de nest fattigste, dvs. gruppen av lavere mellominntektsland, til sammen 29 land. Disse vil få bedre importvilkår enn de rikere utviklingslandene, men ikke nulltoll for alle varer, slik som de aller fattigste landene. Komiteen er enig i at dette forslaget vil gi klare forbedringer i markedsadgangen for de 29 landene, samtidig som overgangen vil bli mindre dramatisk for land som mister tollfrihet for alle varer fordi landet endrer status fra lavinntektsland til lavere mellominntektsland. I tillegg inneholder forslaget forbedringer som kommer alle GSP-landene til gode.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, mener derfor at det er feilslått å gi inntrykk av at Norge er for opp-tatt av å beskytte egen matproduksjon. Global matsikkerhet skapes ved at land utnytter sine naturgitte forutsetninger for produksjon og velfungerende handelssystemer. Et effektivt importvern er avgjørende i denne sammenhengen. Alle stater har gjennom FN forpliktet seg til å sørge for matsikkerhet for sine innbyggere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at regjeringen i praksis fører en landbrukspolitikk som er mer opp-

tatt av å beskytte egen matproduksjon enn å stimulere til økt handel med andre land. Disse medlemmer har merket seg de sterke reaksjonene som har kommet fra våre samarbeidspartnere i EU etter at regjeringen foreslo å øke kraftig tollene på enkelte importerte matvarer.

Disse medlemmer viser til at Norge på Center for Global Development sin utviklingsindeks for 2012 atter en gang havner blant de verste landene når det gjelder handel med høye tollbarrierer og subsidier til eget jordbruk. Disse medlemmer er skuffet over at til tross for retorikk fra regjeringens side om at man kommer u-landene i møte i handelspolitikken, så utgjør proveny av forslag til endringer i GSP-systemet fra regjeringen i 2013 kun om lag 9 mill. kroner, tilsvarende ca. 0,39 pst. av den foreslåtte økningen i bistandsbudsjettet for 2013. Dette er ikke solidaritet med u-landene, slik disse medlemmer ser det.

Komiteen har merket seg at regjeringen i Prop. 1 LS (2012–2013) viser til at det for de fattigste landene er mange utfordringer knyttet til blant annet kvalitet, pris, leveringssikkerhet og logistikk som må overvinnes for å øke eksporten, selv om det ikke er toll på varen, og at tollreduksjoner derfor bør suppleres med andre virkemidler, som handelsrettet bistand. Komiteen mener det også er viktig å utvikle de nasjonale og regionale markedene i sør. Dette vil bidra til å redusere de kvalitet- og logistikkmessige utfordringene som er til hinder for eksport.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser i så måte til forslag fra Fremskrittspartiet i statsbudsjettet for 2013 om å opprette en ekspertgruppe for handelsfasilitering for å bistå u-landene i å avskaffe byråkrati og reguleringer som hindrer økt handel.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil også legge vekt på hvert lands rett og plikt til å produsere mat til sin egen befolkning, dette understreker betydningen av sjølforsyning. På toppen av dette kan handel bidra til vekst, slik at eksport fra u-land ikke kommer i veien for egen matsikkerhet. Det er derfor disse landene også krever å beholde tollsatser i WTO-forhandlingene. For Norges del er et sterkt importvern avgjørende om vi skal utnytte landets ressurser gjennom matproduksjon til egen befolkning. Slik får vi trygghet for vår matsikkerhet, hundretusenvis av arbeidsplasser og et unikt kulturlandskap.

Flertallet viser for øvrig til statsrådets svarbrev, og kommentarene til hvert enkelt forslag i representantforslaget, og stiller seg bak dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener norsk landbrukspolitik er utdatert og at vi trenger en ny kurs der bonden slippes fri gjennom avreguleringer, reduserte subsidier og fri konkurranse uten privilegier til samvirkene.

Disse medlemmer vil ta avstand fra påstanden om at det kun er selvforsyning av mat som gir matsikkerhet. Disse medlemmer viser blant annet til at ett av landene som har basert sin landbrukspolitik på selvberging er Nord-korea, og at landet verken har demokrati eller nok mat til befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er enig i konklusjonene i rapporten «Africa can help feed Africa» (2012) utgitt av Verdensbanken, om hvordan handelsliberalisering, deregulering og regional handel med mat kan avhjelpe matkrisen i en rekke afrikanske land. Disse medlemmer er fornøyd med at rapporten foreslår tiltak som alltid har vært Fremskrittspartiets og Høyres politikk på området.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:139 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Høglund, Torgeir Trældal og Jørund Rytman om endringer i den norske praktiseringen av GSP-systemet for handel med utviklingsland – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 21. november 2012

Ine M. Eriksen Søreide
leder

Lars Peder Brekk
ordfører

